

فرهنگ توصیفی علم اطلاعات و دانش‌شناسی

مؤلف: سومه عبدالحی

انتشارات پیرز

۱۳۹۶

سرشناسه	: عبدالحی، معصومه، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: فرهنگ توصیفی علم اطلاعات و دانش‌شناسی / معصومه عبدالحی.
مشخصات نشر	: تهران : دبیزش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۹۵ ص.
شابک	: ۲۸۰۰۰۰ ریال 4-6-978-600-97989
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه : ص. [۲۳۷ - ۲۳۹].
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: کتابداری -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع	: Library science -- Dictionaries -- Persian
موضوع	: کتابداری -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
موضوع	: Library science -- Dictionaries -- English
موضوع	: کتابداری -- اصطلاح‌ها و واژه‌ها
موضوع	: Library science -- Glossaries, vocabularies, etc.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ / ۴۲۰۰۳
رده بندی دیویی	: ۰۲۰/۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۳۴۱۲۳

ISBN: 978-600-97989-6-4

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۹۸۹-۶-۴

انتشارات دبیزش

- عنوان: فرهنگ توصیفی علم اطلاعات و دانش‌شناسی
- تألیف: معصومه عبدالحی
- صفحه آرا و طراح جلد: رحیم کبیرصابر
- ناشر: انتشارات دبیزش
- نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۸۰۰۰۰ ریال
- مرکز پخش: شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات کتابداری چاپار - ۸۸۸۹۹۶۸۰
- حق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

امروزه وجه فرهنگ‌ها در همه علوم لازم و ضروری است و از کاربردی‌ترین وسایل در زمینه پژوهش و واژه‌یابی به شمار می‌رود. بی‌شک علم کتابداری یا همان علم اطلاعات و دانش‌شناسی امروزی نیز از این قاعده مستثنی نیست. یکی از مواردی که در تدوین فرهنگ‌ها قابل تأمل است موضوع میان رشته‌ای بودن بعضی علوم است که موجب می‌شود برخی اصطلاحات در فرهنگ‌های مختلف تکرار شود. واژه‌ای از یک علم در ساخت واژه‌ای در علوم دیگر مبنا قرار بگیرد. به عنوان مثال «اضطراب» یک اصطلاح مربوط به علم روانشناسی است ولی در علم اطلاع‌شناسی در ساخت واژه‌ی «اضطراب کتابخانه‌ای» مورد استفاده قرار گرفته است.

در وادی «علم اطلاعات و دانش‌شناسی» واژه‌های بسیاری توسط استادان فن به رشته تحریر درآمده که بی‌شک راهگشای دانشجویان و طالبان این رشته بوده و همواره مورد استفاده قرار می‌گیرند و بر نوع خود ارزشمندند. اما چیزی که نگارنده را بر آن داشت تا دست به گردآوری این فرهنگ بزند، این بود که تمامی این واژه‌نامه‌ها فقط به بیان معادل‌های فارسی واژه‌ها یا اصطلاحات بسنده کرده بودند و برای واژه‌ها و اصطلاحات، توضیحی ذکر نشده بود. بنابراین درصدد برآمدم تا فرهنگی گردآوری کنم که برای هر واژه یا اصطلاح توصیفی هرچند مختصر آورده شود تا مخاطب را از رجوع به کتب و منابع مختلف بی‌نیاز کند. در این میان، نمونه مشابه‌ای که

در واقع سنگ بنای اصلی در گردآوری این فرهنگ به شمار می‌رود، می‌توان از دانشنامه کتابداری اثر زنده‌یاد پوری سلطانی نام برد که به توصیف و ارائه تعریفی از هر واژه نیز پرداخته است.

با توجه به گستردگی علم اطلاعات به عنوان یک علم میان‌رشته‌ای سعی شده تا در فرهنگ حاضر این مسأله لحاظ شود و به واژگانی که در حیطه علم اطلاعات وارد و مورد استفاده قرار می‌گیرند نیز بپردازم.

در جمع‌آوری این فرهنگ، علاوه بر منابعی که مبنا قرار گرفته‌اند، کوشیدم تا مقالات کتابداری که در سال‌های مختلف توسط صاحب نظران و متخصصان این حوزه به چاپ رسیده نیز مطالعه و اصطلاحات جدید آن را استخراج کنم.

قرار دادن چهار جلد برای چنین فرهنگی دشوار است. می‌توان تمام مفاهیمی که در این علم به کار می‌روند را در فرهنگ گنجاند و می‌توان خود را مقید به مفاهیمی کرد که بیشترین کاربرد را دارند. بی‌گمان شیوه نخست ممکن نخواهد بود چرا که پیشرفت علوم و تألیف کتب متعدد در حوزه‌های مختلف، گذشت زمان و... مجالی برای ارائه یک کار کامل و بی نقص نمی‌گذارد و به عبارت دیگر، با پیشرفت علوم، واژگان جدیدی وارد این حوزه می‌شود بنابراین به اصطلاحات و مفاهیمی بپردازم که بیشتر مورد استفاده در متون تخصصی قرار گرفته اند.

شیوه تدوین این فرهنگ به صورت الفبایی فارسی به انگلیسی است که معادل انگلیسی هر واژه روبه‌روی واژه فارسی آورده شده و سپس تعریف مختصری از آن واژه ارائه شده است. نمایه انتهایی کتاب نیز الفبایی انگلیسی-فارسی است. ارجاعات در کتاب به صورت یک معادل عبارت «نگاه کنید به» از واژه‌ی مشابه به واژه اصلی آورده شده است.

بی‌گمان، این مجموعه خالی از عیب و نقص نیست؛ آن چه اکنون در دستان شماست حاصل تلاش‌های نگارنده در جهت ارائه یک کار علمی هرچند

کوچک در حوزه‌ی تخصصی خود بوده و امیدوارم نقدهای منصفانه استادان و صاحب نظران این حوزه در رفع کاستی‌های آن راهگشای اینجانب باشد.

در پایان، بر خود فرض می‌دانم از تمام عزیزانی که در روند تهیه کتاب مرا یاری کردند تشکر و قدردانی کنم: از همسرم آقای مهدی شادخواست که همواره مشوق من در تألیف این کتاب بودند و هرگاه در گردآوری سبستی، ناامیدی و دلسردی به وجود می‌آمد با حمایت‌هایشان مرا به دامنه کار ترغیب می‌کردند.

استاد بن‌گوار جناب دکتر امیررضا اصنافی که وقتی ایده انجام کار را شنیدند بسیار تشویق کردند.

استاد بزرگوار جناب آقای حسین مختاری معمار که با سعه صدر کار را دیده و نکاتی را جهت بهبود کار متذکر شدند.

از سرکار خانم سوره نوع پرست که حروفچینی، نمونه خوانی کار و ویراستاری صوری را برعهده داشتند.

از سرکار خانم رکسانا نصیری و آقای حسن عبدالهی که در بخش فنی کار مرا یاری کردند.

و در نهایت، از جناب آقای ابوالفضل هاشمی ماپریت محترم انتشارات معظم دبیزش که زحمت چاپ این اثر را برعهده گرفتند. برای همه این عزیزان آرزوی سلامت و موفقیت دارم.

معصومه عبدالهی

تابستان ۱۳۹۶